

חיברתי וערכתי בס"ד
בחסד ה' עלי
הצב"י נריה אטון הי"ו

זמני שבת חג סוכות

יום ראשון - חמישי	יום שישי י"ד תשרי
ט"ז - כ' תשרי	ערב חג סוכות
ימי חול המועד	כניסת שבת וחג: 18:16
עלות השחר: 5:16-20	צאת הכוכבים: 18:50
זריחה: 6:36-37	(אכילת כזית פת בסוכה)
(זמן נטילת	מדאוריתא)
לולב לכתחילה)	יום שבת חג סוכות
שקיעה: 18:33-28	צאת שבת וחג: 19:05
צאת הכוכבים: 18:48-42	ר"ת: 19:48

הזמנים לפי אופק באר שבע

ברכה בעת אגידת ארבעת המינים

נוהגים לאגוד את הלולב, ההדסים והערבות בערב חג הסוכות. (להסבר אופן אגידת הלולב סרקו את הברקוד המצורף) ובעת שאוגדים את ארבעת המינים, אומרים את התפילה הזו:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ הוֹה
אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי שְׂתַקְשְׁרוּ
עַל יְדֵי אֲגִדַּת לולב זֶה הַגְּדֵלָה

וְהַגְבִּירָה וְהַתְּפַאֲרָת וְהַנְצַח וְהַהוֹד כִּי כָל בְּשָׂמִים וּבְאַרְץ לֵךְ
יְהוֹה הַמִּמְלָכָה. וְעַל יְדֵי ג' הַדָּסִים שֶׁהֵם כְּנֶגֶד ג' אֲבוֹת אֲבִרָהֶם
יִצְחָק וְיַעֲקֹב, וְעַל יְדֵי שְׁנֵי בְּדֵי עֲרֻבוֹת שֶׁהֵם כְּנֶגֶד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן,
וְעַל יְדֵי לולב וְאַתְרוֹג שֶׁהֵם כְּנֶגֶד יוֹסֵף וְדוֹד, יִתְקַשְּׁרוּ אַרְבַּע
אוֹתוֹת שֶׁל שְׂמֶךְ הַגְּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ. וְעַל יְדֵי שְׁלֹשָׁה הַדָּסִים
אוֹת יו"ד שֶׁל שְׂמֶךְ הַגְּדוֹל, וְעַל יְדֵי שְׁנֵי בְּדֵי עֲרֻבוֹת מַלּוּי ה"ה
שֶׁל שְׂמֶךְ הַגְּדוֹל, וְעַל יְדֵי הַלּוּלָב מַלּוּי ו"ו שֶׁל שְׂמֶךְ הַגְּדוֹל,
וְעַל יְדֵי הָאֶתְרוֹג מַלּוּי ה"ה אַחֲרוֹנָה שֶׁל שְׂמֶךְ הַגְּדוֹל. וּמִשָּׁם
תִּשְׁפִּיעַ לְעַבְדְּךָ (כַּב"פ אִמְתָּךְ) חַיִּים טוֹבִים שְׁעוֹלָה (עֵם שְׁתִּי
הַתְּבוֹת) כְּמִנְיֵן הַד"ס וְכְּמִנְיֵן לול"ב וְתִתֵּן לִי זֶרַע כָּשֵׁר חַכ"ם
וְצַדִּיק שְׁעוֹלָה כְּמִנְיֵן עַרְב"ה עִם הַפּוֹלֵל וְתִתֵּן לִי לֵב טוֹב
וְכָשֵׁר לְהִבִּין תּוֹר"ה שְׁעוֹלָה כְּמִנְיֵן אֶתְרוֹג עִם הַפּוֹלֵל, וְתִתֵּן
לִי זְכוֹת שְׂאֵאֵל אֹתָם בְּבֵית מִקְדָּשְׁךָ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן.

ג דבר העורך

ד דבר תורה לסעודות

ו הלכות חג סוכות

ז הלכות חול המועד

ח שבעת האושפזין

בסדר

דבר העורך

חג סוכות - גילוי האהבה

כל האורות העליונים. מבלי להסס, יצא הצדיק מן הסוכה אל הרחובות החשוכים והקפואים של העיר, כשהוא מחפש אחר אותה נקודת אור. לאחר הליכה ממושכת, הגיע לבקתה רעועה שבחצרה עמדה סוכה קטנה ודלה, שדפנותיה ישנות ויריעותיה קרועות. היה זה ביתו של יהודי קשה יום, סבל פשוט במקצועו, שלא זכה ללמוד תורה ולא ידע קרוא וכתוב, אך לבו היה מלא תמימות טהורה ואמונה יוקדת. כשנכנס רבי לוי יצחק אל הסוכה, מצא את הסבל כשהוא יושב לבדו, ופניו קורנות באור שלא מן העולם הזה. הצדיק ביקש ממנו בעדינות שיספר לו מה עשה לפני רגעים אחדים. הסבל, שהופתע מביקורו של רב העיר, השיב בדמעות של התרגשות: "רבי, אני אדם פשוט. אינני יודע ללמוד תורה, ואפילו את התפילות וסדר הקידוש אני בקושי מצליח לבטא כהלכה. כשנכנסתי הנה, הסתכלתי על השמיים הניבטים אליו דרך הסכך הדליל, ואמרתי מעומק הלב:

"ריבונו של עולם, אני סך הכל סבל פשוט, אין לי כסף, אין לי חכמה ואין לי מעשים טובים. אבל המצווה הזו היא שלך, ואני כל כך אוהב אותך ורוצה לשמח אותך". מרוב אהבה וגעגועים, פשוט ישבתי ובכיתי לפניו". שמע זאת רבי לוי יצחק, הניח את ידו על כתפו של היהודי ואמר בהתרגשות עצומה: "דע לך, אחי היקר, שהדמעות הטהורות והתמימות הפשוטה שלך בקעו באותו רגע את כל הרקיעים כולם. כל המלאכים, השכינה הקדושה והאושפיזין העליונים עזבו את סוכותיהם של גדולי הדור והצדיקים המפורסמים, ובאו לשכון ולשמוח כאן, בסוכה הדלה שלך, בזכות הלב הטהור והאמיתי שהבאת איתך". רק לאחר שרבי לוי יצחק ישב, שמח ורקד יחד עם אותו יהודי פשוט בסוכתו, הוא הרגיש שהשמיים נפתחו, וחזר לביתו מתוך אותה שמחה עילאית וקדושה.

המסר הגדול הניצב לפתחנו בימים מרוממים אלו הוא החובה הקדושה לנצל כל רגע ורגע מחג הסוכות. שבעת הימים הללו חולפים כהרף עין, והם אוצרים בתוכם הזדמנות חד-פעמית לשאוב קדושה, שמחה ורוחניות לכל השנה כולה. להתפלל מעומק הלב ולשמוח שמחה אמיתית עם משפחתנו, בברכת שבת שלום וחג שמח!

והעצומה של הימים הללו, שמחה הפורצת את כל הגבולות. כפי שמנסח זאת הנשר הגדול, הרמב"ם, בספרו היד החזקה בהלכות לולב: "אף על פי שכל המועדות מצווה לשמוח בהן, בחג הסוכות הייתה שם במקדש שמחה יתירה, שנאמר: ושמחתם לפני ה' אלוהיכם שבעת ימים". זוהי שמחה הנובעת מהידיעה הברורה שאנו מחובקים ואהובים על ידי אבינו שבשמיים. כדי להמחיש עד כמה השכינה והחיבוק האלוהי שוכנים דווקא במקומות הפשוטים ביותר, אצל אותם יהודים תמימים וישרי דרך, ראוי להזכיר את סיפורו המפורסם והמרגש של רבי לוי יצחק מברדיטשוב, המוכר לדורות כסגורם הבלתי מתפשר של ישראל. מעשה שהיה בלילה הראשון של חג הסוכות,

מיד לאחר תפילת החג המרוממת. רבי לוי יצחק נכנס לסוכתו המפוארת כשהוא מוקף בתלמידיו ובבני ביתו. אך לפני שהתיישב לקדש על היין, עצם את עיניו, נכנס למצב של דביקות רוחנית עמוקה, ופניו השתנו. ברוח קודשו הרגיש הצדיק כי השמיים נעולים באותו לילה, וכי האור הרוחני הגדול של החג, יחד עם האושפיזין הקדושים - אבות האומה - מסרבים להיכנס לסוכתו שלו. הוא הבין לאלתר כי ישנו מעכב רוחני בשמיים, וכי אי שם בעיר ברדיטשוב קיימת סוכה פשוטה ותמימה שהקדימה את כולם והמשיכה אליה את

ברוך ה' שהחיינו והגיענו לימי חג הסוכות הקדושים והנשגבים.

בעיצומם של הרגעים המרוממים הללו, כאשר אנו חוסים בצל הסוכה ונושמים את קדושתו של החג, אנו מרגישים בכל נימי נפשנו כיצד האור האלוהי עוטף אותנו מכל עבר, ומזמין אותנו להיכנס אל היכלו של מלך מלכי המלכים, לקרבת אלוהים שאין שנייה לה בכל מעגל השנה.

בספר הזוהר הקדוש מובא גילוי מרטט נפש על מהותם של רגעים אלו ממש, בלשון קודשו: "בוא וראה, בשעה שהאדם יושב בצל הסוכה, פורסת השכינה כנפיה עליו מלמעלה". אין זו רק מצווה מעשית שאנו מקיימים כעת, אלא זוהי שהות פיזית ורוחנית אל תחת כנפי השכינה המגינות והאוהבות, המקיפות את האדם ומרוממות אותו מעל הברי העולם הזה.

עוד דרשו חז"ל (שיר השירים רבה ב', י"ט) את הפסוק (שיר השירים ב', ו') "שמאלו תחת לראשי - זו סוכה, וימינו תחבקני - זה ענן שכינה לעתיד לבא". וביאר האר"י ז"ל ב'פרי עץ חיים' (שער חג הסוכות פ"ד) על פי הגמרא (סוכה ז'): שמסבירה שאדם שרוצה לבנות סוכה כשרה, עליו לבנות שתי דפנות כהלכתן והדופן השלישית מספיק שתהיה בגודל טפח. והוא כעין צורת חיבוק שמחבק איש את רעהו, שהרי בזרעו של אדם יש שלשה פרקים, הפרק הסמוך לכתף, ופרק הזרוע עצמו, ופרק של אצבעות, וכביכול הקב"ה מחבק את ישראל בסוכה ביד ימינו על ידי שלש דפנות כשהשלישית הכשירה בטפח. והדברים ממש מפלאים, כמה קירבה והאהבה שמתעוררת מהקב"ה לישראל. והפלא הגדול והעמוק ביותר בחיבוק הרוחני הזה, שהוא אינו שמור אך ורק לצדיקי עליון, לחסידים קדושים או לתלמידי חכמים מופלגים המבינים בסודות התורה. החיבוק האלוהי הזה, מעם הדופן השלישית המכשירה בטפח, שייך באותה מידה לכל נפש מישראל. בכל סוכה וסוכה שבה יושבים כעת יהודים - קטנה כגדולה, דלה וארעית או מפוארת ורחבת ידיים - שוכן מלך מלכי המלכים בכבודו ובעצמו, נכנס אליה ומעניק מאהבתו ומאורו לכל יהודי באשר הוא, ללא תנאי וללא מחיצות. מתוך תחושת האהבה, המוגנות והקרבה האינסופית הזו, נובעת ממילא חובת השמחה המיוחדת

דבר תורה לסעודה שניה

"כמספר סוכה מספרו עלה"

- סוד השמות המאירים בסוכה

בחג הסוכות אנו נוהגים לשיר בדבקות את הפיוט המפורסם "סוכה ולולב" שחיבר המקובל רבי משה בן יעקב אדהן זצ"ל. בין המילים שבפיוט אנו שרים: "כמספר סוכה מספרו עלה", ומכאן עולה השאלה: איזה סוד קדוש חבוי באותיות המילה 'סוכה'?

רבינו חיים בן עטר, "האור החיים" הקדוש, מגלה שמהות הסוכה היא פלאי פלאים. הסוכה אינה רק דפנות וסכך גשמיים שאנו רואים בעיניים, אלא המילה 'סוכה' בעצמה מורכבת ישירות משמותיו הקדושים של הבורא: בתוך המילה: שתי האותיות האמצעיות - ו' ו-כ' - שוות בגימטריא 26, כמניין שם הוי"ה (י-ה-ו-ה). מחוץ למילה: שתי האותיות הקיצוניות (הראשונה והאחרונה) - ס' ו-ה' - שוות בגימטריא 65, כמניין שם אדנ"י. כאשר מחברים את הפנים והחוץ יחד (26 + 65), מקבלים 91 - שהוא בדיוק הגימטריא של המילה סוכה. נמצא שבזמן שאדם יושב בסוכה, הוא ממש מוקף ומוגן בתוך שמותיו הקדושים של הקדוש ברוך הוא.

דבר תורה לסעודה ראשונה

"חג הסכת תעשה לך שבעת ימים... כי יברכך ה' אלהיך בכל תבואתך ובכל מעשה ידיך"

הצדיק רבי ישראל מצ'ורטקוב דרש פעם בפני קהל חסידים: בימים הנוראים - בראש השנה וביום הכיפורים - נעתר הקדוש ברוך הוא לתפילותינו ומשפיע על ישראל טובה וברכה בכל תחומי הגשמיות, הדרושים לבשר ודם בעולם הזה. אולם השטן המקטרג נזעק להפריע להחלטה זו של הבורא בטענה, שיעקב ועשיו כבר חילקו ביניהם את העולמות: ובהתאם לחלוקה זו העולם הזה שייך רק לבני עשו, כי ליעקב ולבניו ניתן העולם הבא!

כדי להחליש קיטרוג זה של השטן על ישראל, ציוונו הבורא יתברך לצאת אחרי הימים הנוראים מדירת קבע ולדור שבעה ימים בדירת עראי: ובכך אנו מגלים לעיני הכל שקיינינו העולם הזה טפלים בעינינו. כיון שכך משתתק גם השטן המקטרג, לפי שסבור שאין ראוי לערער על קנייני העולם הזה, שאינם יציבים וקבועים. על השתיקה זו של השטן המקטרג רומזת התורה בסוף פרשת "ראה": "חג הסוכות תעשה לך וגו', כי יברכך ה' אלקיך..." - על ידי קיום מצוות סוכה כדת וכדן נעלם הקיטרוג של השטן על בני ישראל, וכך אנו זוכים לברכת ה' בכל ענייני הגשמיות בעולם הזה.

דבר תורה לסעודה רביעית

ברכת לישיב בסוכה בסעודה שלישית

מי שסועד סעודה שלישית בסוכה סמוך לשקיעת החמה, ויוצא אחר כך להתפלל בבית הכנסת תפלת ערבית, וחוזר מיד לסוכתו להבדיל על היין להוציא גם את בני ביתו, ומיד אחר כך סועד סעודה רביעית בפת יותר מכביצה, יש לו לכון בברכת לישיב בסוכה של סעודה שלישית שהוא מכון לפטור בברכתו רק עד סוף סעודה שלישית, ואז יוכל לברך "לישיב בסוכה" בהבדלה, ומיד ישב לסעוד סעודה רביעית.

ברכת לישיב בסוכה בסעודה רביעית

אדם שעושה הבדלה ואינו מתכוון אחר כך לאכול מיד לחם בשיעור כביצה, אינו מברך בהבדלה ליישב בסוכה. אומנם אם מתכוון לסעוד סעודה רביעית בכביצה פת (או מזונות בשיעור 216 גרם), מיד לאחר ההבדלה, לכתחילה יברך לישיב בסוכה קודם ברכת בורא פרי הגפן של ההבדלה, ובדיעבד אם בירך לישיב בסוכה אחר ברכת המבדיל בין קודש לחול, יצא, ולא חשיב הפסק (ילקו"י חג סוכות).

דבר תורה לסעודה שלישית

מצטער פטור מן הסוכה - אך מה עם חסד?

סיפור מופלא מספרים על גדול הדור, הגאון רבי חיים עוזר גרודזינסקי זצ"ל (בעל ה"אחיעזר"): במהלך ימי חג הסוכות, הגיע אורח עייף ורעב לביתו של רבי חיים עוזר. הרב קיבל אותו במאור פנים ומיהר להציע לו לעלות לסוכה כדי לסעוד את ליבו. עם זאת, התנצל הרב בפני האורח ואמר כי הוא סובל מצינון קשה ומקור, וכפי שנפסק להלכה: "מצטער פטור מן הסוכה".

האורח עלה לבדו והחל לאכול. והנה, כעבור דקות ספורות, נפתחה דלת הסוכה ולתדהמתו נכנס פנימה רבי חיים עוזר כשהוא לבוש במעיל עבה, והתיישב לצידו. האורח המופתע שאל: "והלא כבודו סובל מהקור, והלכה היא שמצטער פטור מן הסוכה?!"

השיב לו רבי חיים עוזר בחיוך: "אכן, הלכה מפורשת היא כי 'מצטער פטור מן הסוכה', ומהמצווה שלי - אני פטור. אולם, ממצוות הכנסת אורחים ודאגה לזולת - גם אדם שמצטער אינו פטור. כיצד אוכל להשאירך לאכול כאן לבדך?" בכך לימד גדול הדור יסוד עצום: התורה פטרה אותנו ממצוות שבין אדם למקום בזמן צער, אך כשמדובר בכבודו ובצער של יהודי אחר - שם אין פטורים.

לכרבה והצלחה

מודדכי זיפה
מודדכי זיפה
ליאוד ושיר
מודדכי זיפה

לרפואה שלומה

מורים (מיד)
בת דות
אלגריה בת מורים

לשון שם בריהו

שירן נועה
בת אסתר
תקוה יניד
בת פרחיה
תנצבה

לשון שם בריהו

לאה בת
סוליקה רביבו
ז"ל (הי"ד)
תנצבה

לשון שם בריהו

דוג'ה סלומון
בן רבקה
מדי בת רחל
ינית בת רחל
תנצבה

שו"ת עם הרה"ג הרב יעקב סיני

דיון משפחתי עם הרב יצחק זילברשטיין

שו"ת עם הרה"ג הרב בנימין חותה

מעשה ביהודי המדקדק במצוות, שבנותיו הנן מקשרות מאד בציר וצביעה. טרם חג הסוכות, פנו הבנות אל אביהן, ובקשו לצבוע את סכך סכת המשפחה בצבעים 'מענינים', באופן שיהיה ססגוני ומרהיב עין. בא האבא ושאל: "האם אני רשאי להניח להן לצבוע את הסכך?"

תשובה:

שלשה תנאים צריך שיהיו בסכך: (א) גדילו מן הארץ. (ב) תלוש. (ג) אינו ראוי לקבל טמאה. וכל שאין בו שלשה תנאים אלו, פסול לסכך מן התורה. ויש דברים שפסולים לסכך מדברבבן, משום שנשתנית צורתם ואינם נראים כגדולי קרקע, כגון פשתן שנדוק ונפץ, או חבלים של פשתן (שו"ע סי' תרכ"ט סעיף ד'-ה'). כמו כן, אין לסכך בצמר גפן ובגדי, שאף על פי שעשויים מן העצים או מן העשבים, הרי נשתנית צורתם ואינם נראים כגדולי קרקע. ויש לדון האם גם בנוגע לסכך צבוע קיים הפסול של נשתנה צורתו?

ובכן, מצינו שדון בזה בתשובת 'האליף לה שלמה' (סי' שס"ד), וכתב שאין בכך חשש, מפני שצביעתו של הסכך הכשר לא נחשבת לשנוי צורתו, שכן הצבע הוא 'חזותא' בעלמא (מראה של צבע שאין בו ממשות), ולכן סכך זה בגדר 'צורתו עומדת עליו'. אומנם, נראה שאם צביעת הסכך על ידי הצירות, תצור מראה של סכך העשוי מפלסטיק וכדומה, באופן שלא יהיה נפרד שתחת פסוי הצבע יש גא, יש להמנע מלסכך בסכך שפונה, כי אולי כבר נכנס לגדר של 'אין צורתו עליו'. זאת ועוד, שעלול לצאת מקרה מכשול ופרצה, דהיינו, שאחרים יבואו לחקות אותם, עד שצביעת הסכך תהפך ל'מנהג', ואולי גם יהיו שיחשבו שיש בכך 'הדור', ויבואו להעמיד סכך משנה... לסכסום: אם צביעת הסכך תצור רשם שאין מדבר בסכך פשר, אזי יש להמנע מצביעת הסכך.

מאמר מפי הרב אורן נורית

כשחל יום טוב ראשון של סוכות בשבת קודש, אין מצוות נטילת ארבעת המינים מדאוריתא, אלא רק מדרבנן.

בספר הקדוש 'צמח צדיק', מבאר את טעם האיסור שאסור ליטול לולב בשבת, שהוא - "שמא יעברנו ארבע אמות ברשות הרבים", מה הביאור שמא יעברנו? אלא שמא יעביר את הארת קדושת שבת מפני ארבעת המינים, שידמה בנפשו, שמה שלא יכולה לפעול שבת קודש, פועלים ארבעת המינים, ויבוא לידי זלזול חס ושלום, ואינו נכון, כי השבת עולה על הכל! ורק לעתיד נראה שהכל נפעל על ידי השבת, ובשבת של חג סוכות, פועלת השבת גם את הארת סוכות וארבעת המינים. וההסבר הוא, שארבעת המינים רומזים לארבע פרשיות שבתפילין, בחול המועד שאין מניחים בו תפילין צריך ממילא ארבעת המינים, אבל בשבת שאין מניחים בה תפילין מכיוון שהיא עצמה אות, ממילא לא צריך לקחת ארבעת המינים.

(שיחות חיזוק סוכות)

ברכת ליישב בסוכה על מזונות

שאלה: כשאוכלים בסוכה מיני מזונות, מברכים 'לישב בסוכה'?
תשובה: עוגות או תבשיל מחמשת מיני דגן, כגון אטריות, פחות משיעור כביצה (54 גרם), אפשר לאכול מחוץ לסוכה. יותר מכביצה, חייב בסוכה, אבל אינו מברך 'לישב בסוכה'. רק אם אוכל שיעור 162 גרם, מברך 'לישב בסוכה'.

ברכת ליישב בסוכה

שאלה: האם מברכים 'לישב בסוכה', לפני ברכת 'המוציא' או לאחריה?
תשובה: מברכים 'לישב בסוכה' בעמידה, ואז יושבים ומברכים 'המוציא'. ומי ששכח ובירך קודם 'המוציא', יברך 'לישב בסוכה' לפני הטעימה, ואין בזה חשש הפסק. וכשיש קידוש, ואוכל מיד סעודת קבע, מברך 'לישב בסוכה' בסוף הקידוש, בעמידה, ואחר כך יושב וטועם מהיין. ובליילה הראשון של החג, אחרי ברכות הקידוש, מברך 'לישב בסוכה', מתישב, מברך 'שהחיינו' וטועם מהיין.

חייב נשים בארבעת המינים

שאלה: אישתי רגילה לברך על ארבעת המינים. היא נוהגת נכון?
תשובה: נשים פטורות ממצות לולב, כיון שזו מצות עשה שהזמן גרמא. ואף אם רוצות לקיים את המצוה, לדעת מרן השלחן ערוך אסור להן לברך, שזוהי ברכה לבטלה. ואשה מנשות הספרדים שעברה ובירכה, אין לענות אחריה. אמן.

כזית לחם וכזית מזונות

שאלה: אם כזית לחם וכזית מזונות מותר לאוכלם יחד חוץ לסוכה. ואם מצטרפים לברכת ליישב בסוכה.
תשובה: אין לאכול חוץ לסוכה כזית לחם וכזית מזונות יחד כיון שיש חשש שמצטרפים לשיעור ואם אוכלם בסוכה לא יברך ליישב בסוכה מחמת הספק.

מכת עכברים

שאלה: סוכה במקום שיש מכת עכברים וחולדות האם יוצאים ידי חובה באכילה ושינה בה.
תשובה: אין יוצאים לכתחילה ידי חובה סוכה על ידה לא באכילה ולא בשינה, אבל בדיעבד יצא ידי חובה אם ראויה לענייני דירה.

פינוי השולחן לאחר סעודה שלישית

שאלה: האם מותר לפנות צלחות בסעודה שלישית בשבת שבחג הסוכות משום כבוד הסוכה או שאין לפנות הכלים משום איסור הכנה משבת ליום חול.
תשובה: מותר הדבר.

ארבעת המינים בחינם

שאלה: המקבל ארבעת המינים מאדם אחר בחינם האם יש בעיה בזה ומה עליו לעשות.
תשובה: מעיקר הדין אין חשש בזה ועל פי הסוד לא טוב הדבר ולכן לא יקח בחינם אלא יתן סכום סימלי לפחות ויאמר לנותן שימכור לו את ארבעת המינים תמורת מחיר סימלי זה.

לכרחה והצלחה

אלמוזג לוי
בן שולמית
דודית בת עמליה
יצחק בן חנה

לכרחה והצלחה

חיים לוי וב"ב
רון רבקה
הודיה לוי
נועה בת ליאורה

לדפואה שרומה

יוסף לוי
בן ויקטוריה
נועה בת יפה
דוד בן טטאניה

לדפואה שרומה

ברוך חי בן לאה
רחל בת שרה
מירה מרים
בת רחל

לזיווג הגון

שירה
בת ציפורה
חיים בן זיוה

קודמת להדלקת הנרות.

הזכרת שבת

כשחל חג סוכות בשבת, צריך לשים לב להזכרות בתפילה ולהזכיר את שבת בתוך התפילה (מופיע במחזור).

קידוש

בקידוש של ליל החג, מברך מעומד בורא פרי הגפן, וברכת הקידוש אשר בחר בנו מכל עם, וברכת לישב בסוכה, ויושב, ואחרי שישב מברך שהחיינו, ואם לא בירך שהחיינו בלילה הראשון, יכול לברך שהחיינו על קדושת החג במשך כל שבעת ימי החג.

עניית אמן על ברכת שהחיינו

אין לנשים (הספרדיות) לענות אמן אחר ברכת לישב בסוכה, משום שאינן חייבות בסוכה, והוי הפסק בין הברכה לטעימה, אלא ירהרו בליבן. מכל מקום אם ענתה אמן טוב שלא תשתה מן היין.

כוונה הנצרכת בלילה הראשון

יש להיזהר באכילת הכזית פת בסוכה בלילה הראשון של החג, לכוון לשם מצוות עשה מן התורה

כוונת הצרכת בכל ישיבה בסוכה

לכתחילה צריך לכוון בכל כניסה וכניסה לסוכה שהוא יושב בסוכה זכר ליציאת מצרים וזכר לענני כבוד שהקיף הקדוש ברוך הוא את בני ישראל בצאתם ממצרים, והגין עליהם מהחום והשמש. ובדיעבד כל שכיון לצאת ידי חובת המצווה בלבד, יצא ידי חובה.

כזית פת בסוכה

בלילה הראשון מצוות עשה לאכול שיעור כזית פת [כ-27 גרם] בסוכה, (שכן למדנו בגזירה שווה חמשה עשר חמשה עשר מחג המצות (סוכה כז.), והשנה שליל סוכות הוא ליל שבת צריך לאכול כביצה פת.

זמן אכילת הכזית

צריך לאכול את כזית הפת שבסוכה, בלי הפסק ושהיות בינתיים, כי צריך שיאכל הכזית כארבע או חמש דקות, ובדיעבד אם אכלו בתוך שבע וחצי דקות, יצא. ולכתחילה נכון לצאת ידי חובת כל הדעות, ולאכול פת יותר משיעור כביצה [כ-60 גרם], בתוך שיעור שמונה דקות.

זמן האכילה בלילה הראשון

הכזית פת שאוכל בסוכה בליל חג הסוכות, שהיא חובה, צריך לאכול אותה אחר שיהיה לילה ודאי דהיינו אחר צאת הכוכבים, ואפילו התפלל ערבית מבעוד יום, וקיבל עליו תוספת יום טוב, לא יאכל עד שתחשך, כי קיום המצוה צריך להיות בלילה. טוב

הכנות ותזכורות חשובות לחג

* יש לשמח את הנשים בבגדים ותכשיטים נאים. ואת הקטנים בראוי להם, במגדנות וממתקים לכבוד הרגל.
* ראוי להראות או לשאול תלמיד חכם אם סוכתו כשרה. ראוי לשלם ארבעת המינים קודם כניסת החג.
* גם לילדים הקטנים שהגיעו לחינוך מצווה לקנות ארבעת המינים.

סיפר הרב מרדכי אליהו זצ"ל, שפעם בחג הסוכות הגיע לבית הכנסת וראה שרק לו, לבנו שיחיה ולגבאי יש לולבים, וכל שאר המתפללים לא קונים ארבעת המינים, אלא סומכים עליהם. כשבאו לקחת מהרב את הלולב כדי לקיים את המצווה, רצה הרב לחנכם ועל כן אמר להם שייקחו מבנו את הלולב, שתהיה להם קצת בושה וייקחו מוסר וייקנו לעצמם ארבעת המינים.

ובעניין זה של קניית לולב לילדים אמר הרב, שצריך לקנות להם ארבעת המינים הכשרים לצאת בהם ידי חובה, ולא פסולים.

* את ארבעת המינים עדיף לאגוד רק במוצאי שבת, כדי שישמרו יותר במשך ימי החג.

* יש להתנות על נוי הסוכה וכן על האוכלים שתולה שיוכל להשתמש בהם מתי שירצה ואינו מסיח דעת מהם כל בין השמשות של כניסת החג.

* ראוי להזמין אורחים בחג הסוכות שיהא חלק האושפיזין לאורחים או להפריש קודם החג סכום עבור כל יום ולחלק המעות קודם החג.

* כל דבר שהוקצה למצוות אסור להשתמש בו מכוח קדושתו. הסוכה כולה מצווה אחת גדולה ולכן חלה קדושה על: עצי הסכך, עצי הדפנות, נוי הסוכה, פירות התלוים בסוכה, ולכן אסור להשתמש בהם כל שבעת ימי החג, ואפילו נפלו מעצמם אסור.

* אדם החפץ להנות ולהשתמש בנוי הסוכה בכל ימי החג, יכול לעשות תנאי קודם כניסת החג בשביל שלא תחול קדושה על נוי הסוכה, ויהיה מותר לו להשתמש בנוי הסוכה כל ימי החג, יאמר קודם כניסת החג: "אני מתנה עליהם לאכלם וליהנות מהם בכל עת שאחפוץ אף בימי החג".

ליל שבת - ליל יום טוב ראשון של סוכות

הדלקת נרות בסוכה

מצוה להדליק נרות של יום טוב בסוכה, ולאכול לאור הנרות, וצריך לברך קודם הדלקת הנרות, ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר של שבת ויום טוב.

האישה מדליקה נרות

אף על פי שמצות הדלקת הנרות בסוכה, לכבוד הלילה הראשון של החג היא משום מצות האכילה בסוכה, שהיא חובה בלילה הראשון של החג, ומן הראוי היה שהאיש יהיה קודם להדליק הנרות, כי עליו מוטלת החובה לאכול בסוכה, אבל האישה פטורה מן הסוכה, אף על פי כן המנהג הוא שגם בליל חג סוכות האישה

לחזור ולאכול כזית פת כעבור שעה וחומש מהשקיעה לצאת ידי חובה לפי דעת רבינו תם.

אכל בבין השמשות

אם אכל את הכזית פת בסוכה בבין השמשות, ובירך ברכת המזון, טוב שיחזור ויאכל כזית פת אחר צאת הכוכבים, [אך לא יחזור ויברך לישב בסוכה, אלא אם כן אוכל יותר מ60 גרם].

אכילה קודם חצות הלילה

יאכל את כזית הפת בסוכה קודם חצות הלילה, ואם נאנס ולא אכל הכזית קודם חצות הלילה, או שירדו גשמים ולא פסקו אלא אחר חצות הלילה, יאכל אחר חצות הלילה, אבל לא יברך "לישב בסוכה" אלא אם כן אוכל יותר מכביצה פת.

לא אכל כל הלילה

עבר הלילה ולא אכל בסוכה בין באונס בין ברצון, אין לו תשלומין כלל.

כזית פת בליפתן

יש אומרים שכזית הפת הנאכל בסוכה, צריך לאכול בלי שום תערובת, ויש חולקים. ומעיקר הדין יוצאים ידי חובת אכילת כזית הפת בסוכה בלילה הראשון של חג הסוכות גם כשיש בו תערובת של סלט או דגים וכיוצא. וטוב להחמיר.

מסופק

אם הוא מסופק אם אמר 'יעלה ויבוא', אינו חוזר מספק. אולם אם קודם שהתחיל ברכה רביעית עלה הספק בליבו אם הזכיר 'יעלה ויבוא', יאמר שם ברכת אשר נתן בשם ומלכות (קיצור שו"ע חזו"ע עמ' תצז).

זהירות מטעות בברכת המזון כשחג הסוכות חל בשבת

השנה, כאשר חג הסוכות חל ביום השבת, יש לגברים וכן לנשים כאחד לשים לב היטב ולהזהר ביותר שלא לשכוח לומר "רצה והחליצנו" וכן "יעלה ויבוא" בברכת המזון של סעודת ליל החג (סעודה ראשונה) ושל סעודת יום החג (סעודה שנייה). בשנה זו, שבה החג חל בשבת, חובת אכילת הפת חלה באופן שווה ומלא גם על הנשים, ולכן הזהירות הגדולה שלא לשכוח נחוצה ומחייבת את כולם בשווה בשתי הסעודות הללו, ודעת רבים מן הפוסקים שמי ששכח לומר יעלה ויבוא בין הגברים ובין הנשים בסעודה הראשונה והשנייה של החג צריכים לחזור לראש ברכת המזון (להבנת ההלכה עיי' בסוגרים המרובעות).

[העניין ההלכתי העומד בבסיס דין זה תלוי בחובת הסעודה. ההלכה קובעת כי בכל סעודה שקיימת בה חובה גמורה מן הדין לאכול פת, שכחת הזכרת מעין המאורע

בברכת המזון מעכבת, ומחייבת לחזור לראש הברכה. מכיוון שבשתי הסעודות הראשונות של השבת ישנו חיוב מוחלט לאכול פת, ברור לכל הדעות שמי ששכח לומר בהן "רצה והחליצנו" - חייב לחזור ולברך מתחילה.

לגבי הזכרת החג, יש להדגיש כי פסק זה מהווה חידוש משמעותי במיוחד עבור נשים. בכל שנה רגילה שאינה חלה בשבת, נשים ששכחו "יעלה ויבוא" בליל החג אינן חוזרות לראש הברכה, משום שמעיקר הדין הן אינן מחויבות במצוות אכילת פת בלילה זה. אולם בשנה זו, שבה יום טוב חל בשבת, דעת רבים מן הפוסקים שאף הנשים חייבות לחזור ולברך אם שכחו "יעלה ויבוא", שכן חובת אכילת הפת המוחלטת של יום השבת חלה באופן שווה על גברים ונשים כאחד, והיא זו שמחילה את חיוב החזרה.

לדעת מרן השולחן ערוך בכל יום טוב אם שכח לומר "יעלה ויבוא" חזר, אלא שכלפי יום טוב אנו אומרים בדרך כלל פסק ברכות להקל נגד מרן, ולכן אנו לא חוזרים לראש ברכת המזון בשאר ימים טובים. אולם כאשר החג חל בשבת המצב שונה, מכיוון שרבים מן הראשונים, ובהם רבנו יחיאל אחי הרא"ש, המאירי והרשב"א, סוברים שחיוב אכילת הפת של יום השבת מחיל ומגלגל חובת אכילת פת גם מצד יום הטוב.

בשל כך נוצר כאן פסק ספיקא הלכתי: שמא הלכה כדעת מרן השולחן ערוך שבכל יום טוב חוזרים, ואף אם לא, שמא הלכה כדעת הראשונים שחיוב השבת גזור חובת פת גם ביום טוב. מכיוון שדעת מרן עצמו היא לברך ויש לנו ספק כפול לחיוב, אין אומרים במקרה זה פסק ברכות להקל, וממה נפשך חובה לחזור לראש ברכת המזון בין אם שכח "רצה" ובין אם שכח "יעלה ויבוא", והדין הוא בין לנשים ובין לגברים, אומנם דין זה הוא רק בסעודה הראשונה והשנייה, ולא בסעודה שלישית, מכיוון שאדם ששכח לומר רצה והחליצנו בסעודה שלישית אינו צריך לחזור - ממילא לא מתגלגל עליו חיוב לחזור על יעלה ויבוא.

דברים אלו מתבארים מדברי הראשון לציון הרב דוד יוסף בספרו הלכה ברורה סימן קפ"ח, וכן מובא בספר ברכת ה' חלק ב' (פרק ה' אות כ"ה), וכן הביא נידון זה בליקוט יוסף ברכות החדש חלק ב' (עמודים תק"ט-תק"י) ונשאר בצ"ע, וכ"פ הרה"ג גדעון בן משה שליט"א בעלון יורו משפטיך ר"ה.

יום שבת חג סוכות

נטילת ארבעת המינים בשבת

בזמן שבית המקדש היה קיים היה לולב ניטל ביום הראשון של החג אפילו חל בשבת. משחרב בית המקדש גזרו חכמים שלא לטול את הלולב בשבת, אפילו ביום הראשון של החג שחל בשבת, גזירה שמא יוליך את הלולב בידו, ללמוד ברכתו ונגעונו, ויוציאו מרשות היחיד לרשות הרבים, או יעבידו ארבע אמות ברשות הרבים. וכשיבנה בית המקדש במהרה בימנו יחזרו כל הדברים ליושנם.

לולב הדס וערבה בשבת

כשחל יום ראשון של חג סוכות בשבת, הלולב ההדס והערבה דינם כדין מוקצה, ואין לטלטלם אפילו לצורך מקומו של הלולב.

ברכת ליישב בסוכה בקידוש

כשבאים מבית הכנסת ועושים בקידוש, אם בדעתם לאכול סעודה שניה עם לחם מיד לאחר הקידוש יברכו בקידוש ברכת ליישב בסוכה. ואם אין בדעתם לאחר הקידוש לאכול לחם אלא אוכלים מזונות (פחות משיעור 216 גרם) לא יברכו בקידוש ברכת ליישב בסוכה, אלא כשיסעדו סעודה שניה לאחר שבירכו על הלחם.

הלולב ומיניו. ואם היתה על ידו מכה, והוצרך להניח עליה פלסטר, במקום שאוחז בו את הלולב, וקשה עליו מאד להסיר הפלסטר, יש להקל ליטול הלולב כך בברכה (ילקו"י ארבעת המינים).

זכות ומעלת המצווה

כל הזהיר במצוה זו, זוכה לחיי העולם הזה והעולם הבא, וזוכה לבנים צדיקים שיש להם לב בתורה. והעושה מצוה זו כתקנה יש לו תועלת גדולה לנפשו ולגופו, וניצול הוא וכל אנשי ביתו מכל צרה ומכל גזירה רעה.

לא בירך שהחיינו בסוכה

מי שלא אכל בסוכה בלילה הראשון של החג, מחמת הגשמים, ונכנס לביתו וקידש, ובירך שהחיינו בעת הקידוש, ולמחרת בבוקר הייתה הרווחה, ומקדש בסוכה, יש אומרים שיחזור לברך שהחיינו בקידוש, לפטור את הסוכה מברכת זמן, ויש חולקים. ולהלכה אין לברך מכיוון שספק ברכות להקל.

שבעת ימי חג סוכות

ישיבה בסוכה

כיצד מצות ישיבה בסוכה? אוכל ושותה וישן ומטייל ודר בסוכה כל שבעת ימים, בין ביום בין בלילה, כדרך שהוא דר בביתו בשאר ימות השנה. וכל שבעת הימים אדם עושה את ביתו עראי וסוכתו קבע, שנאמר בסוכות תשבו, כעין תדורו. כיצד? כלים נאים ומצעות נאות בסוכה, וכלי שתיה כמו כוסות בסוכה, אבל כלי אכילה לאחר אכילה חוץ לסוכה, וכגון קערות וקדרות, כי אין דרך ארץ להביא הקדרה אצל השלחן לערות ממנה, ואם נהגו כן נשים עצלניות, בטלה דעתן, ועל כל פנים לא יעשו כן בסוכה.

מכיוון שגם בשאר ימות השנה אין מקפידים להסיר מיד את הצלחות שאכלו בהם מהשלחן, לכן אין חיוב להוציא את הצלחות מיד לאחר האכילה.

מה שיש נוהגים להביא אל השלחן קערה גדולה, שבה עופות או אורז, וכל אחד מן המסובים לוקח ממנה ונותן לצלחת שלו ואוכל, מותר. שדרך הוא לעשות כן גם בפני אורחים מכובדים.

לא יעשה שום תשמיש בזוי בסוכה, כגון שטיפת קדרות וקערות וכיו"ב, שלא יהיו מצות בזויות עליו.

מותר לשטוף כוסות וצנצנות בסוכה.

אין להחליף טיטול לתינוק בסוכה.

אין לעשות סוכות קפנדריא, לקצר את דרכו על ידי הסוכה.

האחרונים הזהירו שנכון להימנע מלהכניס נוכרי לסוכה.

מותר לעשן סיגריות בסוכה, אומנם

מעישון תמיד טוב להימנע.

יום ראשון ט"ז תשרי חול המועד סוכות

* אופן אגידת הלולב: יניח הלולב והשדרה כלפי מעלה, הדס אחד בצד ימין, הדס שני בצד שמאל, והדס שלישי במרכז ונוטה לצד ימין, ערבה אחת מימין ההדס וערבה שניה משמאל ההדס.

* בקשירת הלולב צריך להקפיד בג' דברים: א. ששדרת הלולב תהיה יותר גבוהה מההדס והערבה טפח. ב. שההדס יהיה יותר גבוה מהערבה. ג. שהערבה תהיה חבויה קצת בתוך ההדס.

ארבעת המינים

הבאים עם הלולב והאתרוג לבית הכנסת, כשהלולב נתון בנרתיק של נילון, והאתרוג בקופסא, צריכים לכוין קודם לקיחתם, שהם מתכוונים בפירוש שלא לצאת בהם ידי חובת המצוה, אלא עד לאחר חזרת השליח צבור של שחרית, קודם ההלל, "משום שכאשר מגביהים יוצאים ידי חובת נטילת לולב", אומנם אם הלולב כרוך במטלית אינם צריכים לכוון. (חזו"ע)

מצווה מדרבנן

השנה - שחג סוכות חל בשבת, ומצוות נטילת ארבעת המינים נדחית ליום ראשון, חיוב נטילת ארבעת המינים הוא מדרבנן.

לתפוס את הלולב בלבד ולברך שהחיינו

לפני שמברך ברכת שהחיינו (ביום הראשון) על נטילת לולב, צריך לתפוס את הלולב ביד ימין, ולברך בעוד שהאתרוג מונח לפניו או שתופסו בצורה הפוכה (כשהפיטם כלפי מטה) ולאחר שמברך שהחיינו לוקח את האתרוג או שהופכו כדרך גדילתו.

שהחיינו על האכילה של האתרוג

בברכת שהחיינו שמברך ביום הראשון על הלולב, טוב לכוון לפטור גם שהחיינו על האכילה של האתרוג, לפי שיש מחלוקת אם מברכין שהחיינו על חידוש פרי האתרוג.

שכח לברך על ארבעת המינים

אם שכח לברך קודם הלכיה, רשאי עדיין לברך כל עוד לא סיים את ההלל והנענועים שבו, דהוי כשיירי מצוה וכעובר לעשייתו דמי. וכן כל שעדיין לא עשה את ההקפה סביב התיבה, אף שאינה אלא מנהג, שפיר יכול עדיין לברך. ואם סיים את ההלל והנענועים והקיף את הספר תורה באמירת הושענא, שוב אינו רשאי לברך על הלולב, והוא הדין בכל זה לברכת שהחיינו (חזון עובדיה סוכות עמוד שג).

חציצה

לא יהיה דבר חוצץ בין ידו לבין הלולב ומיניו, ואין צורך לומר שאם היה לובש כפפות בידי, מפני הקור, שעליו להסירן קודם נטילת הלולב והאתרוג. ואפילו אם דבר החוצץ הוא דבר מועט ולא בכל היד, כגון טבעת, יש להסירה קודם נטילת

שבעה אושפיזין עליאין קדישין, אבות העולם, שבעת הרועים, אברהם יצחק יעקב משה אהרן יוסף דוד, נמצאת בסוכה, שבאים להסתופף בצל הסוכה לפיכך היושב בסוכה עליו לשבת בדרך ארץ, בכבוד ובהדר, ובפרט כי הסוכה גדולה קדושה מאד. ובמיוחד יש להיזהר מאד להתרחק ממידת הכעס וההקפדה בתוך הסוכה, ולא ירים קולו על בני ביתו, וכל זה לכבוד האורחים רמי המעלה.

מותר לעשות נטילת ידים לסעודה בסוכה, כי רבים נוהגים בכל ימות השנה ליטול ידיהם לסעודה על שלחנם.

לכתחילה אין להתפלל בסוכה כאשר יש בית כנסת בעיר, ואפילו אם יש לו מנין, שאין תפלתו של אדם נשמעת אלא בבית הכנסת.

מבואר בזוהר הקדוש (פר' אמור דף קג:) שהוד קדושה

סיכום מה מותר להכניס לסוכה

מקרה	דין	טעם
החלפת טיטול	אסור	כדי שלא יהיו המצוות בזויות בעיניו
הכנסת סירים ושאר תשמישי ביזיון לסוכה	אסור, (אלא אם כן הם סירים מיוחדים להגשה לשולחן)	משום שאין נוהגים להביא סירים לשולחן, ואם ישנם נשים שנהגו כן דעתן בטלה. (חזו"ע סוכות)
צלחת הגשה מרכזית	מותר	מכיון שכך הדרך להגיש בפני אורחים מכובדים
סכ"ם חד פעמי (וכן לחתוך סלט)	מותר (הליכות מועד)	כיוון שיש רגילות להביאם על שולחנו ואין בכך ביזיון
שיורי אכילה	מותר- כל זמן שעדיין אוכלים מהם	אם סיימו- צריכים להוציאם מהסוכה
צלחות האוכל לאחר האכילה	כיום אין מקפידים להסיר את הצלחות לאחר האכילה	משום שגם בשאר ימות השנה אין מקפידין על כך
שטיפת כלים בסוכה	שטיפת כלים וקערות אסור שטיפת כוסות וצנצנות מותר. (חזו"ע סוכות)	בשטיפת סירים וקערות יש ביזיון, אומנם בכוסות וצנצנות לא חוששים
עישון סיגריות	מותר	כיוון שגם במשך ימות השנה אינו נמנע מלעשן בתוך ביתו
נעלי בית	אסור להשאיר אותם בסוכה אם אינו נועל. ולפני שהולך לישון מותר. (אור ההלכה)	כיוון שהדרך להשאירם בחדרו לפני השינה גם בשאר ימות השנה.
תליית כביסה	אסור	משום שנחשב כתשמיש ביזיון
נטילת ידיים לסעודה	מותר (חזו"ע סוכות)	כי רבים נוהגים בכל השנה ליטול ידיהם לסעודה על שולחנם

אכילה בסוכה

אכילת כביצה פת בסוכה

בשאר ימי החג חוץ מלילה הראשון, אינו חייב לאכול בסוכה, ורק אם רצה לאכול פת יותר מכביצה, שהוא כחמשים וארבע גרם ומעלה, צריך לאכול בסוכה, בין ביום בין בלילה. ואסור לאכול סעודת קבע חוץ לסוכה, ושיעור סעודת קבע הוא יותר מכביצה פת, שהם חמשים וארבע גרם, אך לא יצמצם ל- 54 גרם, אלא או שיאכל פחות מחמשים גרם, או שיאכל כששים גרם, כדי שיוכל לברך לישב בסוכה לכל הדעות.

אכילת פת פחות מכביצה

אדם שאוכל פת פחות מכביצה, מותר לו אף לכתחילה לאכול חוץ לסוכה.

הכל מצטרף לכביצה

האוכל סעודתו בסוכה ולא היה דעתו לאכול שיעור כביצה פת, ולכן לא בירך לישב בסוכה, ושוב נמלך ורוצה

לאכול יותר מכביצה, יש לו לברך אז לישב בסוכה, אף על פי שמכאן והלאה לא יאכל מלבד מה שאכל, יותר מכביצה, אלא הכל מצטרף ליותר מכביצה.

פירות וירקות

אם אינו רוצה לאכול פת, אין לו חיוב לאכול בסוכה, שהרי יכול לאכול פירות וירקות ומיני תבשיל שאין חייבים לאוכלם בסוכה. וכן יכול לאכול אורז או בשר ודגים וגבינה וביצים, ושאר מיני לפתן שאינם מחמשת מיני דגן, ואפילו יאכל מהם הרבה ויקבע סעודתו עליהם, פטור מן הסוכה.

אין המאכלים מצטרפים

מי שקבע סעודה על פת פחות מכביצה, ומביאים לו תבשיל אורז ושאר מאכלים, באופן שיאכל וישבע מהם, אין המאכלים מצטרפים עם הפת לעשותו אכילת קבע, וכל שהפת הוא פחות מכביצה רשאי לאכול חוץ לסוכה, ואם אכלו בסוכה אינו מברך לישב בסוכה.

סיכום דיני אכילה מחוץ לסוכה

סוג האוכל	חיוב האכילה בסוכה	ברכה
פת פחות מכביצה	מותר לכתחילה מחוץ לסוכה	נחשב אכילת עראי
פת יותר מכביצה	חייב בסוכה	מברך לישב בסוכה
עוגות פחות מכביצה	מותר לכתחילה מחוץ לסוכה	נחשב אכילת עראי
עוגות יותר מכביצה	חייב בסוכה	אינו מברך לישב בסוכה
עוגות מעל 162 גרם	חייב בסוכה	מברך לישב בסוכה
אכילת קבע במיני פירות, אורז, בשר דגים אכל	אינו חייב בסוכה	נחשב אכילת עראי
תבשיל מחמשת מיני דגן כגון איטריות וכדומה	דינו כעוגה (לעיל)	_____
אדם שיצא מהסוכה באמצע סעודת קבע ורוצה לאכול או לשתות מחוץ לסוכה	באמצע סעודה אסור לאכול ולשתות מחוץ לסוכה (אפילו כוס מים אסור לשתות מחוץ לסוכה באמצע סעודה)	מכיוון שכל מה שאוכל ושותה בסעודת קבע בא מחמת סעודת קבע

שינה בסוכה

השינה בסוכה חובה בכל שבעת ימי החג, והשינה חמורה יותר מן האכילה, שכפי שביארנו מותר לאכול אכילת עראי חוץ לסוכה, אבל שינה אפילו שינת עראי אסורה חוץ לסוכה. והטעם כמו שאמר רבא (סוכה כו.) שאין קבע לשינה, שפעמים שאדם מנמנם מעט, וזו היא שנתו.

ברכה על השינה בסוכה

אף על פי שחייב השינה בסוכה הוא יותר מהאכילה, שהרי אוכלים ושותים אכילת עראי חוץ לסוכה, ואין ישנים חוץ לסוכה אפילו שינת עראי, מכל מקום אין אנו מברכים "לישן בסוכה", מכיוון שחוששים שמא לא יירדם והויא ברכה לבטלה, שהרי אין בידו לירדם כל שעה שירצה.

מצטער

הישן בסוכה והחלו גשמים לרדת, הריהו פטור מן הסוכה מיד, מאחר ויש צער אפילו בגשמים מועטים, ויכנס לישון בביתו.

הפסיקו הגשמים

הנכנס לביתו לישון מחמת הגשמים, ולאחר זמן התעורר ורואה שפסקו הגשמים, אינו חייב לחזור לישון בסוכה. אולם אם הגיע זמן עמוד השחר [בערך:

להריח את ארבעת המינים

ריח של פרי אחר הנותן "ריח טוב בפירות", יכול להריח באתרוג של מצוה. ולכן אף בשבת בימי חג הסוכות, מותר לטלטל האתרוג, מפני שהוא ראוי להריח בו, על ידי שיברך על ריח של פרי אחד.

להריח את ההדסים

הדס של מצוה אסור להריח בו בכל ימי החג, מפני שהוא עומד תמיד לריח, ובחג הוקצה למצותו ולא לריח. ואם התנה לפני החג על ההדסים שבלולב בערב יום טוב ואמר: "איני בודל מהם כל בין השמשות מלהריח בו, וגם אחר מצותו אוכל להריח בו" - מותר להריח בו.

(ילקו"י ארבעת המינים).

להריח את האתרוג

אתרוג של מצוה, כיון שעיקרו עומד לאכילה, לא הקצהו אלא מאכילה, אבל להריח בו מותר. (גמרא סוכה לז.). אלא שנחלקו הפוסקים אם יברך על ריחו, שיש אומרים שכיון שאינו עומד כעת להריח בו, אלא למצותו, אין ברכת "הנותן ריח טוב בפירות" שייכת עליו, [רבינו שמחה, הובא בטור (ס' תרג), ובמרדכי סימן תשנא]. ויש אומרים שיכול לברך עליו ברכת הריח. לפיכך יש להמנע מלהריח בו. (מרח"ב"ע ס' תרג). ומכל מקום אם בירך על

חיוב לימוד תורה בימי חול המועד

מובא בירושלמי (פ"ב דמועד קטן ה"ג): אמר ר' אבא בר ממל, אילו היה לי מי שימנה עמי הייתי מתיר לעשות מלאכה בחול המועד, כי כלום אסרו לעשות מלאכה בחול המועד אלא כדי שיהיו אוכלים ושותים "ועוסקים בתורה", והם אוכלים ושותים ופוחזים. ע"כ. מכאן אנו לומדים את כוח התביעה שיש עלינו, שדווקא בימים אלו צריך לקבוע יותר עיתים לתורה.

גילוח ותספורת בחול המועד

אין מגלחים בחול המועד, אחד ראשו ואחד כל שיער שבו, אפילו אם נאנס ולא גילח בערב יום טוב. ואפילו אם גילח את הזקן [ע"י מכונה או מישחה] מערב יום טוב של חג סוכות, אסור להתגלח שוב בחול המועד, ואפילו דרכו להתגלח כל יומיים או שלשה ימים.

גילוח השפם

גילוח השפם מותר אף על פי שאינו מעכב האכילה.

כיבוס בחול המועד

אסור לכבס בגדים בחול המועד, אפילו לצורך המועד. והטעם משום שגזרו חז"ל פן לא יכבס בגדיו לפני החג ויכנס לרגל כשהוא מנוול בבגדיו.

בגד אחד

בגד יחיד מי שאין לו אלא בגד אחד מותר לכבסו, ואפילו לא כיבסו קודם יום טוב בפשיעה מותר לכבסו בחול המועד, ויכבס בצנעה (כפ החיים ס"ק י"א - י"ב).

בגדי זיעה

בזמנינו שיש הרבה הנוהגים להחליף הבגדים הלבנים הסמוכים לבשר, כמעט מדי יום ביומו, מפני שמתלכלכים תמיד על ידי זיעה, ובפרט במקומות החמים, אם הם התכבסו קודם המועד, ואין לו בגדים אחרים בחול המועד להחליפם, מותר לכבסם [במכונה כביסה] במועד.

בגדי קטנים

מותר לכבס בגדי קטנים מפני שדרכם להתלכלך תמיד בעפר ובטיט, ומכל מקום אם מכבסם בידים, לא יכבסם אלא אחד אחד מה שנחוץ ביותר. אבל כשמכבס בגדים וחיתולים של הפעוטות הרכים, מותר לכבסם אפילו כמה בבת אחת, מפני שצריכים להרבה מהם בכל שעה. ואפילו בגדי שאר קטנים עד גיל שלש שנים נוהגים להקל.

בגדי גדולים

אסור להכניס בגדי גדולים למכונה שמכבס בה בגדי קטנים (חז"ע יו"ט).

בגדים הסמוכים לבשר

בזמנינו שיש הרבה הנוהגים להחליף הבגדים הלבנים הסמוכים לבשר, כמעט מדי יום ביומו, מפני שמתלכלכים תמיד על ידי זיעה, ובפרט במקומות החמים, ונתכבסו קודם המועד, ואין לו בגדים אחרים בחול המועד להחליפם, מותר

הלכות ימי חול המועד

ימי חול המועד

ימי חול המועד ימים שבין הראשון והשביעי של פסח, וימים שבין הראשון של חג הסוכות לשמיני עצרת נקראים חול המועד, ובתורה נקראו בשם מקראי קודש.

דיני התפילות בחול המועד

בתפילת שחרית מנחה וערבית בחול המועד מזכיר "יעלה ויבוא" ואם לא אמר חוזר לראש התפילה. ומתפללים תפילת מוסף.

הלל שלם

בחול המועד של סוכות אחר נטילת הלולב גומרים את ההלל בברכות.

ברכת המזון

מי ששכח לומר יעלה ויבוא בחול המועד, בברכת המזון, ונזכר לאחר שהתחיל בברכת הטוב והמטיב, אינו חוזר ומברך, ורשאי לומר נוסח יעלה ויבוא בהרחמן, ואין לחשוש בזה להזכרת שם ה' לבטלה. המנהג פשוט שאין מניחין תפילין בחול המועד.

בגדי חול המועד

ראוי לכבד את ימי חול המועד בכסות נקיה, ולא בגדי יום חול רגילים.

שמחת המועד

מצות עשה מן התורה לשמוח בחול המועד, באכילת בשר (בהמה), ויש אומרים שכדי לצאת ידי חובת מצוה זו מספיק לאכול כזית בשר. ויש אומרים שאין די בכך אלא יש לאכול בשר לשובע, וכן מסתבר. כמו כן מצוה לשתות יין בחול המועד, כיון שהוא משמח, וכמו שכתוב (תהלים ק"ד, ט"ו) "ויין ישמח לבב אנוש". ויש אומרים שצריך לפחות לשתות רביעית יין כדי לקיים מצוה זו. ויש אומרים שצריך לשתות עד שירגיש כדי התעלות והתרוממות ושמחה, וכן מסתבר. אך כל זה דווקא אם ידו משגת לקנות, אבל אם אין ידו משגת לקנות בשר ויין, אלא רק אחד מהם, יש להעדיף לקנות יין, כיוון שבזמן הזה עיקר השמחה ביין. (מקראי קודש עמ' נ"ב - נ"ה).

ואדם ששתית היין או אכילת הבשר לא גורמים לו כלל לשמחה, והוא שמח יותר באכילת בשר עוף או דגים וכיוצא בזה, ובשתית שאר משקאות - באופן שכזה אין מצוה לאכול בשר ולשתות יין, אלא יאכל וישתה מה שמשמח אותו. ומכל מקום אינו יוצא ידי מצות שמחת המועד בשתית יין תירוש. ואם היין מזיקו אסור לו לשתותו (אור ההלכה מועדים עמ' עד).

לשמח את האשה

על הגברים לשמח את הנשים בבגדי צבעונין ותכשיטין.

ל' המועד

לכבסם במכונת כביסה במועד.

כתם על הבגדים

כתם שנפל בחול המועד על בגדיו ונתלכלכו, מותר לנקותם בחומרי ניקוי, שאין זה בכלל כיבוס שאסרו חכמים

מגבות

מגבות שמנגבים בהם ידיים ומתלכלכים תמיד, וכן מגבות שמסתפגים בהם אחר רחיצה ונגמר המלאי של המגבות מותר לכבסם במועד, כל שדרכו להחליף מגבות.

גרבי גומי

נשים מעוברות שצריכות ללבוש גרבי גומי לרגליהם, אם אפשר לה לקנות כמה מאלה כדי שתוכל להחליפן במועד, נכון לעשות כן, ואם אי אפשר לה ונתלכלכו במועד, מותר לכבסן.

גיהוץ

מותר לגהץ בגדיו בחול המועד על ידי משהחץ חם.

ציחצוח נעליים

מותר לצחצח נעליו במשחת נעלים בחול המועד לצורך המועד, ואין צריך להחמיר בזה, משום כבוד המועד.

כלי שיר

מותר לנגן בכלי שיר בחול המועד, שלא גזרו חכמים על השמעת קול כלי שיר אלא ביום טוב. אבל בחול המועד מותר. ובפרט כשנוסף עוד שמחה של ברית מילה או בר מצוה או סיום מסכת, שבודאי שמותר להשמיע קול כלי שיר עם שירות ותשבחות בפה. וכן המנהג פשוט בכל תפוצות ישראל.

תיקון כלי שיר

מותר לתקן כלי שיר, לכן אם נפסקה נימא מהכינור מותר לקושרה. (יביע אומר חלק ד' סימן מה-מו סק"ד. יחווה דעת חלק א' סימן מה-עא).

שכירות

מותר להשכיר דירה בחול המועד ולכתוב חוזה שכירות כנהוג, ומכל שכן אם יש לחוש שאם ימתין לאחר המועד תיעזב הדירה מידו, שחשוב כדבר האבד. ואמנם אין לעבור דירה בחול המועד לדירה אחרת. במה דברים אמורים כששתי הדירות בשכירות, או ששתיהן שלו, אבל לעבור מדירה בשכירות לדירה שלו שהיא רכושו, מותר.

צילום

מותר להצטלם בחול המועד, אבל פיתוח התמונה תיעשה רק לאחר המועד.

נעלים

אסור לתקן מנעליו שנקרעו בתוך המועד, על ידי אומן. ויש מתירים לתקן מנעלים שנקרעו הרבה אם הוא צריך ללכת בהם, מכיון שעל ידי זה יקרעו עוד יותר והוי דבר האבד. ומכל מקום מותר לקנות נעליים חדשות בחול המועד (ילקוט יוסף המועדים עמוד תקיח).

בעל עסק

בעל עסק או דפוס או בית חרושת שיש לו פועלים קבועים שעובדים אצלו, ומקבלים משכורתם מדי חודש בחדשו, ויש לחוש שאם יסגור את העסק שלו במועד, יתחייב לשלם להם משכורתם שלמה, על ידי ההסתדרות והשלטונות, אין לך דבר האבד גדול מזה. ולכן רשאי להעסיק את הפועלים במלאכתם. ורק ישתדלו לעשות זאת בצינעא כל כמה שאפשר.

פועל

פועל שעובד באופן קבוע אצל בית חרושת מסויים, ואם יתחמק מלעבוד בחול המועד קיים חשש שיפטר, מותר לו להמשיך לעבוד בחול המועד, כל שאינו יכול לקבל חופשה על חשבון החופש השנתי המגיע לו, שמכיון שיש לחוש שיאבד כל פרנסתו על ידי כך, חשוב ודאי כדבר האבד. וכבר נתבאר שאפילו על ספק דבר האבד מותר לעבוד בחול המועד, כל שאין במלאכתו טירחא יתירה.

תיקון לרכבים ציבוריים

מותר למכונאי מקצועי לתקן על ידי מעשה אומן כל תיקון שיידרש באוטובוסים ציבוריים, או במוניות העומדות לשירות הציבור, או מכוניות משא העומדות להעברת מצרכים של אוכל נפש וכדומה. ורשאי המכונאי לקבל שכר תמורת עבודתו.

תיקון לרכב פרטי

מכוניות פרטיות אין לתקן על ידי מעשה אומן, ואפילו אם מתכוין להעביר בהם מצרכי אוכל נפש, כל שאפשר להעבירם בדרך אחרת אסור. אבל תיקון שהוא מעשה הדיוט ואין צריך אומן לעשותו מותר אפילו לצרכי יחיד ואפילו לצורך טיול בעלמא.

שטיפת רכב

מותר לנקות המכונית וליפותה. כשאין טרחא יתירה בדבר.

כתיבה בחול המועד

יש הבדל בין מעשה אומן למעשה הדיוט: כתיבת מעשה אומן, כעין כתב אשורית, או כל כתיבה שנכתבת באומנות מיוחדת, כגון על ידי גרפיקאים, הותרה רק בדבר האבד, או לצורך רבים, או לצורך מצווה, כגון שאין ספר תורה, ובתנאי שהוא לצורך המועד.

כתיבת מעשה הדיוט מותרת לצורך המועד. אך אם הכתיבה לצורך רבים מותר לכתוב אפילו שאינה לצורך המועד (אור ההלכה מועדים ע"פ שו"ע סי' תקמ"ה).

שבעת הא

עולו אושפיזין עלאין קדישין, עולו אבהן עלאין קדישין, למיתב ב
ויעקב, משה א
טוב ונכון לזמר בכל יום דבר תורה מענין האושפיזין, לכ

אברהם אבינו

אמר השטן: "אני אלך!"

אמר אליהו הנביא לשטן: "לא טוב שתלך אתה - מוטב שאלך אני במקומך."

בעיצומו של יום השבת בא אליהו הנביא לפני ר' אליעזר, כשהוא מחופש לעני שזה עתה בא מן הדרך, עם מקלו ותרמילו. "גוט-שפּעס", קרא העני - שבת שלום!

מן הראוי היה לגרש את העני מן המקום, על שחילל את השבת בכך שנסע והלך בדרכים. אלא שר' אליעזר סבלן היה, ולא רצה לבייש את האיש. מיד הציע לו לאכול "סעודה שלישית" מכובדת, ולאחר צאת השבת כיבד אותו בסעודת "מלווה מלכה".

כשהגיע בוקרו של יום ראשון, נתן ר' אליעזר נדבה לעני, ולא הזכיר לו את חילול השבת, כדי שלא לביישו.

כשראה אליהו הנביא את מנהגו הטוב של ר' אליעזר, גילה לו את זהותו ואמר לו: "דע לך שאני אליהו הנביא. באתי לנסות אותך. כשכר על מעשיך הטובים תזכה לבן שיאיר את עיני עם ישראל."

כך זכה ר' אליעזר בבנו, הבעל שם טוב. (זושא)

ביום הראשון של חג סוכות חוץ מהעובדה שאברהם אבינו הינו האושפיזין, אנו מציינים את יום הילולתו, יחד עם הילולת יעקב אבינו.

יעקב אבינו

יעקב אבינו התבלט בהתמדה שלו בתורה, ויעקב איש תם ישב אהלים" (בראשית כ"ה, כ"ז). כשברח יעקב מעשו, לפני שהגיע לחרון למד יעקב אבינו בשיבתו של שם ועבר ארבע עשרה שנים ללא הפסקה.

יום אחד לאחר תפילת ערבית התישב מרן הרב עובדיה יוסף זי"ע א' בחדר לימודו והיה עסוק מאוד באיזה נידון הלכתי ופתח וחקר בספרים הקדושים והחל במלאכת הכתיבה שלו, וכך עוברת לה שעה ועוד שעה עד שהגיעה השעה אחת בלילה אך מרן הרב עובדיה כל כולו שקוע בתורה הקדושה שבאהבתה ישגה תמיד, עד שהגיע אור הבוקר. משמשו הנאמן, בא למרן זצוק"ל ואומר לו: "כבוד הרב, הגיע זמן התפילה, כבר השעה שבע בבוקר" (וצריך להספיק את זמן קריאת שמע לפי דעת המגן אברהם). "אני צריך להתפלל?" תמה מרן. "הרי אני כבר התפללתי, אינך זוכר?" עד שפתאום הבין המשמש בקדוש, כי מרן לא שם לב, וכי כל הלילה הוא לא ישן אלא הגה בתורה, בלי לשים לב איך עובר הלילה ומפני כך אמר שהתפלל כבר והתכוון לתפילת ערבית כשאמר זאת.

לפני יומים, ביום הראשון של חג סוכות ציינו את יום הילולתו של יעקב אבינו, יחד עם הילולת אברהם אבינו

אברהם אבינו הנחיל לבניו אחריו את מידת החסד, והכנסת האורחים בהרחבה. אפילו ביום השלישי למילתו כשהיה חולה, והוציא הקב"ה חמה מנרתיקה, לא התעצל וחיפש ודרש לקיים מצוות הכנסת אורחים במסירות נפש.

לפנינו מעשה הממחיש את מעלתה של מצוות הכנסת אורחים: רבי אליעזר, אביו של הבעל שם טוב, היה גר בכפר והיה ידוע בהכנסת האורחים שלו.

ר' אליעזר הציב שומרים בקצה הכפר שיבשרו לכל אורח שמגיע לכפר כי כדאי לו ללכת אל ביתו של ר' אליעזר ולהתארח שם. חושש היה כי האורח יפנה וילך למקום זר שבו אין מכירים אותו.

כשהיה בא האורח אל ביתו, היה מקבל ממנו מיד נדבה הגונה, עוד לפני שביקש דבר.

ר' אליעזר ידע כי רוב האורחים הם עניים הבאים לקבץ כסף, וכעת, לאחר שקיבל את הכסף מידי, יכול היה האורח לאכול בשמחה, כיוון שידע כי כבר השיג את מבוקשו.

פעם אחת שיבחו מאוד בשמים את מידותיו הטובות של ר' אליעזר והחליטו להעמיד אותו בניסיון. אמרו: "מי ילך לנסות אותו?"

יצחק אבינו

יצחק אבינו הוא הסמל של המסירות נפש, בגיל שלושים ושבע, כשכבר איננו ילד קטן, יצחק אבינו מחליט: "אם הקב"ה ביקש שיעקדו אותי, אני מוכן". ובשמחה גדולה ועצומה מיהר לקיים את מצוות ה'. מאז עקדת יצחק היו עוד לא מעט יהודים שהיו מוכנים למסור את עצמם על קידוש שמו יתברך.

ר' מרדכי מקלושין היה איש נכבד ועשיר, מחסידיו של רבי יצחק מוורקי. באותם הימים גזרה הממשלה לשרוף את חלק "חושן משפט" מתוך ספר ה"שולחן ערוך", כי החוקים והמשפטים שבספר זה "סותרים" את חוקי המדינה, המחייבים גם את היהודים.

ר' מוֹטֵל ידע היטב את השפה הפולנית, ובעל חן וחכמה היה, וכוחו בפיו. גם את עסקיו ניהל בעיר הבירה ורשה. בשל כך קרא לו רבו שיבוא אליו, וביקש ממנו כי ילך אל שר פלוני מן הממשלה ויבקש ממנו לבטל את הגזרה.

אמר ר' מרדכי: "מסוכן הדבר. השר כעסן, וגם יש לו כלי ירייה, והוא יורה בכל מי שבא אליו בבקשות מעין אלה, כך סיפרו מי שניסו לבקש ממנו עזרה. הוא אפילו יורה במי שהציעו לו תשלום עבור עזרתו". אמר לו ר' יצחק: "זוכר אתה כי כאשר שלח הקדוש ברוך הוא את משה אל פרעה, כך אמר לו: 'בֹּא אֶל פְּרַעֲה' הוא לא אמר: 'לך אל פרעה' אלא 'בא' - בוא ונלך יחד אל פרעה. ידע הקדוש ברוך הוא כי משה פחד מפרעה, ולכן הבטיח לו שילך עמו."

כשמע זאת ר' מרדכי, יצא לשליחות שהוטלה עליו בשמחה ובלב קל, ואף הצליח בשליחותו וביטל את הגזרה. (זושא)

צֵלָא דְמַהֲיָמְנוּתָא עֲלָאָה בְּצֵלָא דְקַב"ה. ליעול אבְרָהָם וְעִמָּה יִצְחָק.
הָרֵן יוֹסֵף וְדוֹד.

בבֹּד האושפיזין של אותו היום. (מטה אפרים סי' תרכ"ה)

אהרן הכהן

אהרן הכהן
"הלל אומר הוי מתלמידי של אהרן אוהב שלום ורודף שלום
אוהב את הבריות ומקרבן לתורה" (אבות א, י"ב) אהרן הכהן הרחיק את
המחלוקות ואת המריבות מעם ישראל, בהיותו אוהב שלום ורודף שלום
הרב בן ציון אבא שאול נודע כמי שברכותיו מתקיימות. כשאחד
מתלמידי סיים את לימודי הרבנות והתמנה לרב קהילה, הזמין אותו
הרב בן ציון אבא שאול לשיחה על אתגרי הרבנות והדרכים לפעול כרב
קהילה. בסיימה של השיחה ביקש התלמיד ברכה מפתיעה מרבו: "הרב,
ברכני שברכותיי יתגשמו כשם שמתגשמות ברכותיך". הרב אבא בן ציון
שאול, שהופתע מהבקשה, חשב מעט והשיב: "אם תהיה לך אהבת ישראל
- תוכל לברך וברכותיך יתגשמו."

משה רבינו

משה רבנו היה רועה נאמן לעם ישראל. הוא דאג לא רק
לרוחניות של בני ישראל אלא גם לכל מחסורם הגשמי.
ילד יתום בשם משהל'ה היה גדל בביתו של הרה"ק רבי מנחם
מנדל מוורקא זיע"א. הרבי חינכו ודאג לכל מחסורו. יום אחד
חלה הרבי מאוד ומצבו הלך והחמיר. שעותיו האחרונות הגיעו.
סבבו קרוביו את המיטה והבחינו כי הרבי ממלמל בשפתי.
התאמצו להאזין, ואז שמעו אותו אומר: "זכרו נא לתפור
למשהל'ה בגד חדש"..." אפילו בשעות האחרונות שלו זכר
לדאוג לילד היתום, זוהי מנהיגות אמיתית.

יוסף הצדיק

החליט בכל אופן להיכנס לעסקי המצא השמורה. בתום תקופת הקציר
עשה הראשון חיל בעסקיו, ורבים קנו ממנו חיטה למצה שמורה, ואילו
מן השני לא קנו דבר, שכן כשהעביר את החיטים מן המחסן למאפייה
ירד גשם זלעפות וכל הקמח הוחמץ ולא היה ראוי כלל להכנת מצות.
ניגש הסוחר השני אל הרב ושאל: "מדוע מראש לא נתת לי ברכה? וכי
מה ההבדל ביני לבין הסוחר הראשון?!" השיב לו הרב בירדגו: "הסוחר
הראשון פנה אליי 'בשם ה' ועל כן יכולתי לברכו. ואילו אתה תלית בי
את יהבך, ועל כן ה' לא היה עימך." (חכימא)

"כי ה' אתו" - וכתב רש"י: "שם שמים שגור בפיו". יוסף הצדיק תמיד
היה אומר "בעזרת ה'", וזה המפתח להצלחה.
שני סוחרים ניגשו אל הרב יעקב בירדגו, רבה של מקנס שבמרוקו,
כדי לבקש ממנו שיברך את עסקיהם, שכללו ייבוא חיטים לצורך אפיית
מצה שמורה (שהיא יקרה יותר). הראשון ביקש ברכה מהרב ואמר לו שגם
השנה, אם ירצה ה', הוא יעסוק במלאכה זו - וקיבל ממנו ברכה.
לאחר מכן הגיע השני וביקש ממנו גם כן ברכה, אך הרב בירדגו סירב
בכל תוקף והשיב לו "הַתַּחַת אֵלֵהִים אֵינִי?! הסוחר השני יצא מאוכזב אך

דוד המלך

אבל הוא לא השאיר אותנו במתח זמן רב
מדי. האיש, שברחמי ה' יתברך חזרו אליו
כוחותיו, פתח בדברים: "כששכבתי מורדם,
ראיתי איך אני עולה לשמים, ופתאום אני
רואה את אמא שלי, שכבר נפטרה. היא
אומרת לי: 'מה אתה מחפש כאן? תרד
למטה!' 'אני רוצה לרדת', אני אומר
לה, 'אבל לא יכול'. 'תסתכל עכשיו
למטה', היא אומרת לי, 'ותראה שאתה
יכול'. אני מסתכל למטה, ומה אני
רואה? את כולכם! כל האנשים
שנמצאים כאן בסעודה.
אתם מחזיקים ספר תהילים
ומתפללים עלי, וסוחבים אותי
כלפי מטה. חזרתי לעולם הזה
בזכותכם!" תראו כמה כוח יש
לספר התהלים.

שראיתי אותו אי פעם. שום קשר מיוחד לא
היה לי איתו עד אותה שיחה, והוא אומר לי:
"אני רוצה להזמין אותך לסעודת הודיה".
הוא גר באזור שלי, ולכן אני שמח להיענות
לבקשתו, למרות שלא ברור לי מדוע נבחרתי
דווקא אני להשתתף בסעודה שלו. "על מה
ההודאה?" שאלתי.
"עברתי קורונה. חודש שלם הייתי מורדם
ומונשם, והתעוררתי, ברוך השם".
"ברוך רופא חולים!" התרגשתי. אדם
הגיע עד שערי מוות ויצא לחיים! כל מאורע
כזה נוסע תקוה לרפואה ולהחלמה. עדיין
לא חשתי קשר אישי במיוחד דווקא אליו,
אבל שמחתי איתו ביחד, והודעתי כי אבוא
בעזרת ה'.
לא הייתי היחיד שקיבל טלפון כזה.
בסעודה נכחו שמונה עשר אנשים, חלקם
הכיר את המחלים יותר, חלקם פחות. כולנו
תמהנו, מדוע הוא הזמין דווקא אותנו,

שנים ארוכות היה דוד המלך מנוהג בזווי
בעיני אביו ובעיני אחיו, עד כדי כך שמינו
אותו להיות רועה צאן, כדי שיבוא האריה
ויהרגנו. אבל התוצאה הייתה הפוכה דוד
הוא שהיכה את הארי ואת הדב, כנאמר
בשמואל א' (י"ז, ל"ו) "גם את הארי ואת הדב
היכה עבדך". מתוך המצב הרגשי הקשה הזה
התחבר דוד המלך אל הבורא יתברך ביתר
שאת וחיבר את מזמוריו שכולם התקשרות
ואהבה לבורא עולם. דוד המלך היה מדיר
שינה מעיניו ועוסק בתורה עד חצות הלילה,
ולאחר מכן עסק בשירות ותשבחות. הלא
הוא ספר התהילים שקדושתו רמה ונישאה.
סיפר הרב ח. ע.פ. ממקסיקו, נכדו חביבו
של הגאון המפורסם הרב מיכאל פרץ
שליט"א מחשובי הרבנים במקסיקו:
לפני חודש אני מקבל טלפון מיהודי בן
שישים. איני מזהה את הקול שלו, ואחרי
שהוא אומר לי מי הוא ומה שמו, אני נזכר

תפילה כשנכנסים לסוכה

לשם יחוד קדשא בריך הוא ושכינתיה, ברחילו ורחימו, ורחימו ורחילו, ליחרא שם יי"ד ה' באותיות וא"ו ה' ביחודא שלים בשם כל ישראל. וכשם כל הנפשות ודורות והנשמות המתחיים אל שרשי נפשנו ורוחנו ונשמתנו, וכלבושיהם והקרוכים להם שמכללות אצילות בריאה יצירה עשייה, ומכל פרטי אצילות בריאה יצירה עשייה, וכל פרצוף וספירה דפרטי אצילות בריאה יצירה עשייה. הנה אנהו באים לקים מצות עשה לישב בסוכה. כמו שצונו יהוה אלהינו בתורתו הקדושה על ידי משה רבנו עליו השלום (ויקרא כג, מב ט): "בסכת תשבו שבעת ימים, כל האזרח בישראל ישבו בסכת: למען ידעו דורותיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים": לתקן שרש מצוה זו במקום עליון. לעשות בנות יוצרנו שצונו לעשות מצוה זו. להשלים אילן העליון ולהקים סכת דוד להחזיר העטרה לישנה. ולהשלים שלמות תקון הנפשות ודורות והנשמות שמכללות אצילות בריאה יצירה עשייה, ומכל פרטי אצילות בריאה יצירה עשייה. ויהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו, שיהא עתה עת רצון להיות עולה מצוה זו לפניך:

ובכל לילה יאמר השורה השייכת לאותו הלילה כמסודר כאן:

בליל א' יאמר: ובכח מצוה זו ימשך החסד הפנימי העליון הנקרא יומם. יומא דכליל לכלהו יומי שהוא החסד שבחסד מאימא עלאה לרחל אמנו. וגם תקבל עוד רחל אמנו החסד העליון שבכל החסדים דאור מקיף מאימא עלאה קדישא שהוא החסד שבחסד שבה:

בליל ב' יאמר: בכח מצוה זו ימשך לרחל אמנו אור המקיף החסד שבגבורה מאימא עלאה קדישא:

בליל ג' יאמר: ובכח מצוה זו ימשך לרחל אמנו אור המקיף החסד שבתפארת מאמא עלאה קדישא:

בליל ד' יאמר: ובכח מצוה זו ימשך לרחל אמנו אור המקיף החסד שבנצח מאימא עלאה קדישא:

בליל ה' יאמר: ובכח מצוה זו ימשך לרחל אמנו אור המקיף החסד שבהוד מאימא עלאה קדישא:

בליל ו' יאמר: ובכח מצוה זו ימשך לרחל אמנו אור המקיף כללות החמשה חסדים שביסוד מאימא עלאה קדישא:

בליל ז' יאמר: ובכח מצוה זו ימשך לרחל אמנו אור המקיף כללות החמשה חסדים שבמלכות מאימא עלאה קדישא:

והוכן בחסד כסא ויתמתקו הגבורות ויתפסמו. וכמו שצאמר (שיר השירים ב, ו): "וימינו תחבקני". והנה אנהו ישראל בני מלכים בני המלכות רחל עקרת הבית. עשיו הסכה כמצות יהוה אלהינו אשר היא כנגד ענני כבוד. כפתוב (במדבר י, לו): "וענן יהוה עליהם יומם". והם שבעה עננים. וכנגדם הם שבעת ימי הסכה. והנה אנהו יושבים בצל אור המקיף המתפשט עליה המקיף וסוכב אותה. ובישיבתנו בה ימשך אלינו מן האור המקיף ההוא:

אבינו אב הרחמן, פרוש עלינו סכת שלומך. ותקננו בעצה טובה מלפניך. ובצל כנפיך תסתירנו. ושמר צאתנו ובואנו לחיים טובים ולשלום. ויתקם בנו מקרא שכתוב על ידי דוד מלך ישראל (תהלים קבא, ח): "יהוה שמריך, יהוה צלך על יד ימינך": "כי היית עזרתה לי, ובצל כנפיך ארנן" (שם סו, ח): ויתקם בנו מקרא שכתוב על ידי הושע הנביא (ה, ח): "ישבו ישיבי בצלו יחיו דגן ויפרחו כנפן":

ויתקם בנו מקרא שכתוב על ידי ישעיה הנביא (א, יא): "ואשם דברי בפיך ובצל ידי כסיתוך, לנטע שמים וליסד ארץ, ולאמר לציון עמי אתה: ויאמר הפסוקים שהם ראשי תיבות יהוה": יומם יצוה יהוה חסדו וכלילה שירה עמי. תפלה לאל תני: הראנו יהוה חסדך. וישעך תתן לנו: וחסד יהוה מעולם ועד עולם על יראיו. ועדקתו לבני בנים: הודו ליהוה כי טוב. כי לעולם חסדו: ויאמר הפסוקים שהם ראשי תיבות אה"ה:

אהב צדקה ומשפט. חסד יהוה מלאה הארץ: הודו לאל השמים. כי לעולם חסדו: יהי חסדך יהוה עלינו. כאשר יחלנו לך: הנה עין יהוה אל יראיו. למיחלים לחסדו:

ויאמר הפסוקים שהם ראשי תיבות אדני:

אתה יהוה לא תכלא רחמך ממני. חסדך ואמתך תמיד יצרוני: דמינו אלהים חסדך. בקרב היכלך נחית בחסדך עם זו גאלת. נחלת בעדך אל גוה קדשך: יהוה יגמר בעדי. יהוה חסדך לעולם. מעשי ידך אל תרף:

אל מלא רחמים. פרוש עלינו סכת רחמים ושלום. כי אתה יהוה הפורש סכת שלום עלינו ועל כל ישראל ועל ירושלים עיר הקדש תבנה ותבונן במהרה בימינו אמן:

עולו אשפזין עלאין קדישין. עולו אבהן עלאין קדישין למתב בצלא דמהימנותא עלאה. בצלא דקודשא בריך הוא:

בליל א' יאמר: ליעול אברהם רחמיא אבא קדישא. וליעול עמיה: יצחק ויעקב, משה אהרן, יוסף ודוד:

בליל ב' יאמר: ליעול יצחק עקיבא אבא קדישא. וליעול עמיה: אברהם ויעקב, משה אהרן, יוסף ודוד:

בליל ג' יאמר: ליעול יעקב שלימא אבא קדישא. וליעול עמיה: אברהם ויעקב, משה אהרן, יוסף ודוד:

בליל ד' יאמר: ליעול משה רעינא מהימנא. וליעול עמיה: אברהם ויעקב, משה אהרן, יוסף ודוד:

בליל ה' יאמר: ליעול אהרן כהנא. וליעול עמיה: אברהם ויעקב, משה אהרן, יוסף ודוד:

בליל ו' יאמר: ליעול יוסף צדיקא. וליעול עמיה: אברהם ויעקב, משה אהרן, יוסף ודוד:

בליל ז' יאמר: ליעול דוד מלכא משיחא. וליעול עמיה: אברהם ויעקב, משה אהרן, יוסף ודוד:

ואחר כך יאמר: "בסכת תשבו שבעת ימים". תיבו אשפזין עלאין קדישין. תיבו אבהן עלאין קדישין למתב בצלא דמהימנותא עלאה בצלא דקודשא בריך הוא. זכאה חולקנא וזכאה חולקחון ד'ישראל. דכתיב (דברים לב, ט): "כי חלק יהוה עמו, יעקב חבל נחלתו":

אחר כך ישב בסוכה ויאמר (מלשון חכמים' חלק ב):

בליל א': ואברהם זקן בא בימים, ויהוה בריך את אברהם בכל: (ו פעמים)

בליל ב': ויצחק יצחק בארץ החייה וימצא בשנה החייה מאה שערים, ויברכוהו יהוה: (ו פעמים)

בליל ג': מה טוב אהליך יעקב, משכנתך ישראל: (ו פעמים)

בליל ד': תורה צוה לנו משה, מורשה קהלת יעקב: (ג פעמים) והאיש משה ענו מאד, מכל האדם אשר על פני האדמה: (ג פעמים) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, אשר ידעו יהוה פנים אל פנים: (ג פעמים)

בליל ה': וידבר יהוה אל משה לאמר: דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל, אמור להם: יברכך יהוה וישמרך: יאר יהוה פניו אליך ויחנך: ישא יהוה פניו אליך וישם לך שלום: ושמו את שמי על בני ישראל, ואני אברכם: (ג פעמים)

בליל ו': ויצבר יוסף בר בחול חיים הרבה מאד, עד כי חדל לספר כי אין מספר: (ג פעמים) בן פרת יוסף בן פרת עלי ציון, בנות צעדה עלי שור: (ג פעמים) וליוסף אמר מברכת יהוה ארצו, ממנו שמים מטל, ומתרום רבצת תחת: וממנו תבואת שמש, וממנו גרש ירחים: ומראש הררי קדם, וממנו גבעות עולם: וממנו ארץ ומלאה ורצון שכנו סנה, תבואתה לראש יוסף ולקדך גזיר אחיו: (ג פעמים)

בליל ז': ויהי דוד לכל דרכו משכיל, ויהוה עמו: (ג פעמים) מגדול ישועות מלכו, ועשה חסד למשחור לדוד ולזרעו עד עולם: (ג פעמים)

יש נותנים לומר פסוקים אלה בסוכה:

ביום א': שוכה יהוה חלצה נפשי. הושיעני למען חסדך: יהי חסדך יהוה עלינו. כאשר יחלנו לך: קומה עזרתה לנו. ופרנו למען חסדך:

ביום ב': עזרתה את גבירתך. ולכה לישעתה לנו: וגם עד וקנה ושיכה אלהים אל תעובני. עד אגיד ורועך לרורי. לכל יבוא גבירתך. לך ורוע עם גביר"ה. תעו ידך תרום ימינך: עתה ידעתי כי הושיע יהוה משיח, יענהו משמי קדשו. בגבורות ישע ימינו:

ביום ג': תתן לראשך לזוית חן. עטרת תפארת תמננך: כי תפארת עזמו אתה. וברצונך תרום קרננו: עורי עורי לבשי עז ציון. לבשי כגדי תפארתך ירושלים עיר הקדש: ולתתך עליון על כל הגוים אשר עשה לתהלה ולשם ולתפארת. ולהיתך עם קדש ליהוה אלהיך באשר דבר:

ביום ד': יהוה אלהים צבאות השיבנו. האר פניך ונשעה: תודיעני ארץ חיים. שבע שמחות את פניך. נעמות בימיך נצח:

ביום ה': יהוה ארדנו מה אדיר שמך בכל הארץ. אשר תנה הודך על השמים: גדול כבודך בישראל. הוד ותר תשנה עליו: והשמיע יהוה את הוד קולו. ונתת ורועו יראה:

ביום ו': נקספה וגם כלתה נפשי להצרות יהוה. לבי וכשרי. ורגני אל תני: יצאת לישע עמך. לישע את משיחך. מחצית ראש מבית רשע ערות יסוד עד צואר סלה:

ביום ז': כי אתה ארדנו טוב וסלה. ורב חסד לכל קראיך: מלכותך מלכות כל עלמים. ומשמלתך בכל דוד ודוד: והיה יהוה למלך על כל הארץ. ביום ההוא יהיה יהוה אחד ושמו אחד: לך יהוה הגדולה והגבורה והתפארת והנצח והחוד כי כל בשמים ובארץ. לך יהוה הממלכה והמתנשא לכל לראש:

